LAUSUNTO

23.11.2020

Dnro 83/2020

Eduskunta Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

LAUSUNTO KAA 9/2019 vp Lakialoite avohakkuiden lopettamiseksi valtion mailla

MTK:n metsävaltuuskunnan puolesta kiitämme mahdollisuudesta lausua lakialoitteesta avohakkuiden lopettamiseksi valtion mailla.

Metsälain muutoksessa 2014 (HE 75/2013) mahdollistettiin metsän eri-ikäiskasvatus tasavertaisena metsienkäsittelymenetelmänä jaksollisen kasvatuksen rinnalla. Hallituksen esityksen perusteluissa painotettiin nimenomaan metsäomistajien tavoitteiden laajenemista ja metsäomistajien päätöksen tekovaltaa ja -vastuuta omien metsiensä hoidossa.

Metsänomistaja 2020 -tutkimuksen mukaan kolme neljännestä metsäomistajista piti avohakkuita sopivana kasvatustapana. Iso osa metsäomistajista on kuitenkin kokeillut tai ilmoittaa kokeilevansa jatkuvaa kasvatusta osalla metsiään. Ainostaan joka kymmenes metsänomistaja ei hyväksynyt avohakkuita lainkaan. Näin myös tutkimuksen valossa vuoden 2014 metsälakiuudistus oli varsin onnistunut.

MTK:n näkemyksen mukaan avohakkuita ei pitää kieltää lainsäädännöllä, ei valtionmailla eikä yksityismetsissä. Sekä jatkuvalla- että jaksollisella kasvatuksella on vahvuutensa ja olennaista on käyttää kulloisellekin kasvupaikalle ja puustoon parhaiten soveltuvaa metsienkäsittelymenetelmää. Ratkaiseva asia on luonnollisesti metsäomistajan oma tahtotila ja tavoitteet.

Metsänhoidolliset perustelut sekä metsien hiilitase ja monimuotoisuus

Oikea hakkuutapa valitaan kasvupaikan ominaisuuksien, puustorakenteen ja metsänomistajien tavoitteiden perusteella. Kaikille metsälain mahdollistamille hakkuutavoille on tarvetta. Kivennäismailla puuston määrä ja sen kuutiokasvu ovat suoraan verrannollisia hiilen sidontaan. Luonnonvarakeskuksen mukaan poimintahakkuin käsitellyn eri-ikäisrakenteisen kuusikon (jatkuva kasvatus) puuntuotos on pitkällä aikavälillä 15-25 prosenttia alhaisempi kuin tasaikäisessä viljelykuusikossa. Uudistumisen varmistamiseksi jatkuvan kasvatuksen metsät kasvatetaan hyvin harvoina. Lisäksi kasvuun lähtö luontaisesti syntyneillä kuusen taimilla on huomattavasti hitaampaa kuin viljelytaimilla. Uudistumisen varmistaminen on jatkuvan kasvatuksen suurin haaste. Jatkuva kasvatus ei myöskään sovellu alueille, joilla esiintyy juurikääpää. Juurikääpä leviää myös uuteen kasvatettavaan puusukupolveen.

Luonnonvarakeskuksen Biosoil-tutkimuksen mukaan metsämaan hiilen määrä hiili riippuu puuston kasvusta. Kun puusto kasvaa hyvin, myös karikkeen ja näin metsämaan hiilen määrä kasvaa. Tutkimuksen mukaan maaperän hiili ei myöskään häviä avohakkuun myötä. Maamuokkaus parantaa kasvua ja vaikuttaa positiivisesti metsien hiilitaseeseen.

Turvemaiden metsien kasvatuksessa jatkuva kasvatus on usein sekä taloudellisesti että ympäristön kannalta hyvä ratkaisu. Kasvattamalla suometsiä peitteisinä (jatkuvalla kasvatuksella), voidaan säädellä vedenpinnan tasoa ja vähentää ojien kunnostustarvetta. Kun vedenpintaa ei lasketa syvemmälle kuin mitä

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

puuston jatkuvan kehityksen kannalta on välttämätöntä, suojellaan turvemaan hiilivarastoa ja vähennetään siitä lähteviä kasvihuonekaasupäästöjä.

Metsien monimuotoisuus turvataan luonnonhoidolla ja suojelutoimilla. Tärkeintä on erityisesti järeiden elävien säästöpuiden ja lahopuun säästäminen sekä lehtojen ja vanhojen metsien suojelu. Lajit selviävät eri tavoin käsittelyissä, eri-ikäisissä sekä puulajistoltaan vaihtelevissa metsissä. Luonnonhoidon toimet täytyy suunnitella ja toteuttaa samoin kaikissa hakkuutavoissa ja myös suojelualueilla. Yksittäinen hakkuutapa ei ole uhanalaisuuden syynä, eikä monimuotoisuutta paranneta esimerkiksi vain jatkuvaan kasvatukseen siirtymisellä. Jatkuvan kasvatuksen myötä metsät pyrkivät kuusettumaan, ja monimuotoisuudelle merkittävän lehtipuun määrä voi vähentyä. Taloudellisesti kannattavat jatkuvan kasvatuksen hakkuut johtavat myös puuston keskijäreyden laskuun.

Puumarkkinat, puunkorjuun kannattavuus ja metsätalouden kannattavuus

Kantohintataso ratkaisee usein puun tarjonnan. Päätehakkuiden hintataso on ollut keskimäärin 19%ia parempi uudistushakkuilla kuin harvennushakkuilla ja peräti 46%ia parempi kuin ensiharvennushakkuilla (LUKE, 2011-2019). Parempi kantohintataso johtuu paremmasta puun laadusta ja korjuun suuremmasta tuottavuudesta, joka vaikuttaa puunkorjuun yksikkökustannuksia alentaen. Puun laatu on usein parhaimmillaan jaksollisen metsänkasvatustavan uudistushakkuukohteissa, sillä koko kiertoajan on tähdätty säilyttämään laadultaan parhaita yksilöitä edelleen kasvatettavaksi uudistushakkuuseen saakka.

Korjuun parempi tuottavuus johtuu uudistushakkuun puiden suuremmasta koosta sekä korjuumenetelmän nopeudesta. Tällöin korjuun yksikkökustannukset ovat huomattavasti pienemmät kuin harvennuskohteilla. Uudistushakkuun puunkorjuun yksikkökustannukset ovat olleet keskimäärin 39%ia pienemmät kuin harvennushakkuilla ja peräti 51%ia pienemmät kuin ensiharvennushakkuilla (LUKE, 2000-2018).

Isompien ja laadukkaampien puiden kuljetus- ja käsittelykustannukset kertaantuvat koko puun toimitusketjussa ja jalostuksessa. Samoin puun laadun merkitys korostuu jalostusketjussa ja lopputuotteiden arvossa. Mikäli avohakkuista luovuttaisiin, merkitsisi se vuotuisten markkinahakkuiden (v. 2019 noin 64 milj. m3.) pinta-alan merkittävää lisääntymistä. Avohakkuiden pinta-ala on vain viidennes kokonaishakkuualasta (LUKE 2009-2019), vaikka uudistushakkuiden osuus pystykaupan puumäärästä on ollut keskimäärin 66%ia (LUKE 2011-2019). Urapainaumien ja muiden korjuuvaurioiden riskit kasvaisivat, kun yhä suurempaa pinta-alaa jouduttaisiin käsittelemään kasvatushakkuin roudattoman maan aikana.

Metsänomistamisen kannattavuuden näkökulmasta päätehakkuista saatavilla tuloilla on keskeinen merkitys. Bruttokantorahatulot ovat olleet keskimäärin 1,8 mrd.€ (LUKE, 2011-2019). Uudistushakkuiden osuus bruttokantorahatuloista olisi keskimääräisten puukauppamäärien ja nykyhetken hintatason mukaan noin 77%:ia. Tällöin niiden taloudellinen merkitys metsänomistajalle olisi keskimäärin 1,4 mrd.€. Uudistushakkuiden kustannukset olivat vuonna 2019 yhteensä 102 Milj.€. Puutavaralajien hintasuhteilla ja metsänhoitokustannuksilla on vaikutusta hakkuutapojen tulevaan suosioon. Siksi kuitupuun hinnan aleneminen suhteessa tukkipuun hintaan, yhdistettynä metsänuudistamisen ja metsänhoidon kustannusten nousuun, tullee lisäämään jatkuvan kasvatuksen houkuttelevuutta niillä kasvupaikoilla, joissa metsän uudistumisesta voidaan varmistua.

Helsingissä marraskuun 23. päivänä 2020

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK R.Y.

Mikko Tiirola
metsävaltuuskunnan puheenjohtaja

Juha Hakkarainen
metsäjohtaja